



Karolinska  
Institutet

# KI – En studieplats på lika villkor?

Resultat av en pilotenkät om upplevelser av diskriminering och trakasserier bland KI:s programstudenter HT-22

Helena Hörnfeldt

Kristina Ullgren

Samordnare lika villkor

Kansliet för hållbar utveckling och lika villkor

Workshop Lärardag 2023-09-27

# Upplägg

- Runda
- Bakgrund
- Om pilotenkäten och analysen
- Workshop
  - Fika & paus
  - Diskussioner i smågrupper
  - Dokumentation i padlet
  - Sammanfattning och avslutning

# Mål

- Analysera och reflektera över professionell roll
- Förebygga diskriminering och främja lika villkor i undervisning

# Kort om bakgrunden

# Lika villkor på KI

## – Globala, nationella och lokala mål

Diskrimineringslagen

Jämställdhetspolitiska mål

Arbetsmiljölagen

Hälsa- och  
sjukvårdslagen

Högskolelagen  
Högskoleförordningen

Agenda 2030

KI Strategi 2030



# Diskrimineringslag (2008:567)

Lagens ändamål: att **motverka diskriminering** och på andra sätt **främja lika rättigheter och möjligheter** oavsett:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Arbetsliv, utbildning, hälso- och sjukvården.

Nolltolerans

# Lagstadgat förebyggande arbete diskrimineringslagen (DL)

**Aktiva åtgärder** – skyldighet att riskbedöma och vidta åtgärder

- **Utbildningsanordnare**

- antagning och rekrytering
- undervisningsformer och organisering
- examinationer och bedömningar
- studiemiljö
- möjligheter att förena studier och föräldraskap



# Pilotenkät om lika villkor för studenter HT – 22

- Syfte att följa upp KI:s arbete med att förebygga diskriminering och verka för en inkluderande studiemiljö
- Enkät skickad till alla programstudenter inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå
  - Totalt 645 svar
  - Svarsfrekvens totalt 14% (svensk enkät 13%, engelsk enkät 23%)





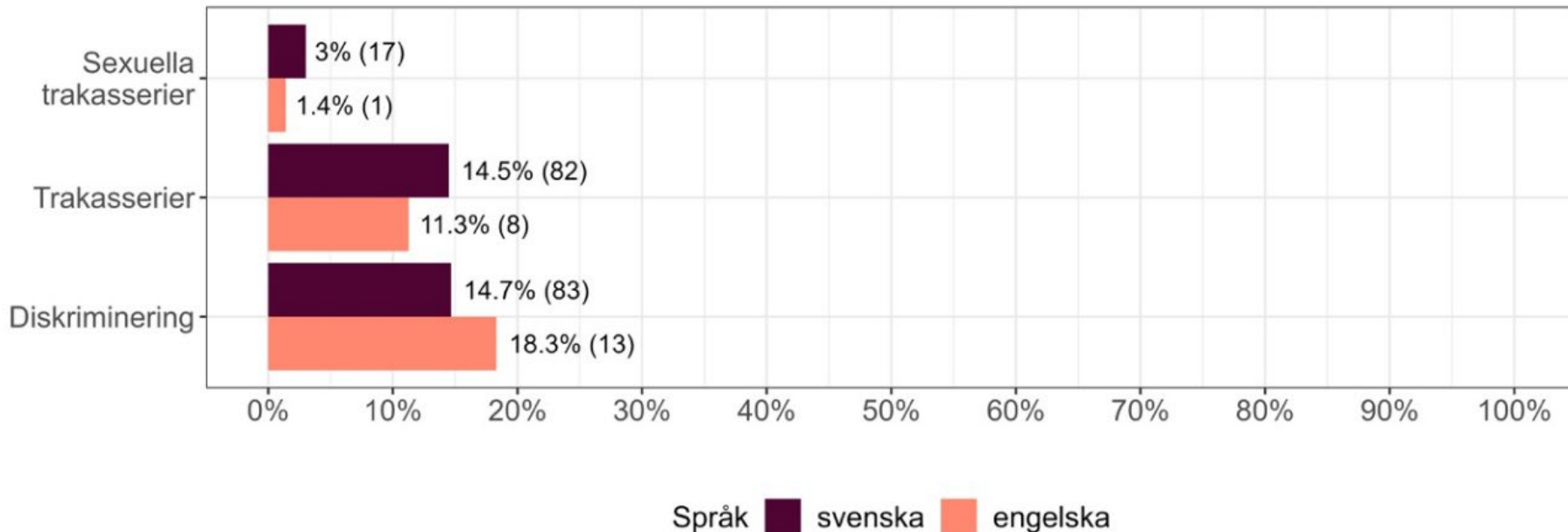
**Vad visar analysen?**

# Syftet med analysen

- Syftet med analysen är att, med utgångspunkt i resultatet av studentenkäten, identifiera riskområden och särskilt utsatta grupper bland KI:s studenter.
- Därtill att ge rekommendationer på framtida prioriterade områden i KI:s arbete för att förebygga och motverka diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.

## Har du själv blivit utsatt för något av följande vid KI under de senaste 12 månaderna?

Andel som svarat Ja i svensk respektive engelsk version



**Andel som angett sig vara utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier i svensk respektive engelsk version. Antal svar i parentes. Det var möjligt att ange flera svarsalternativ.**

# Riskområden

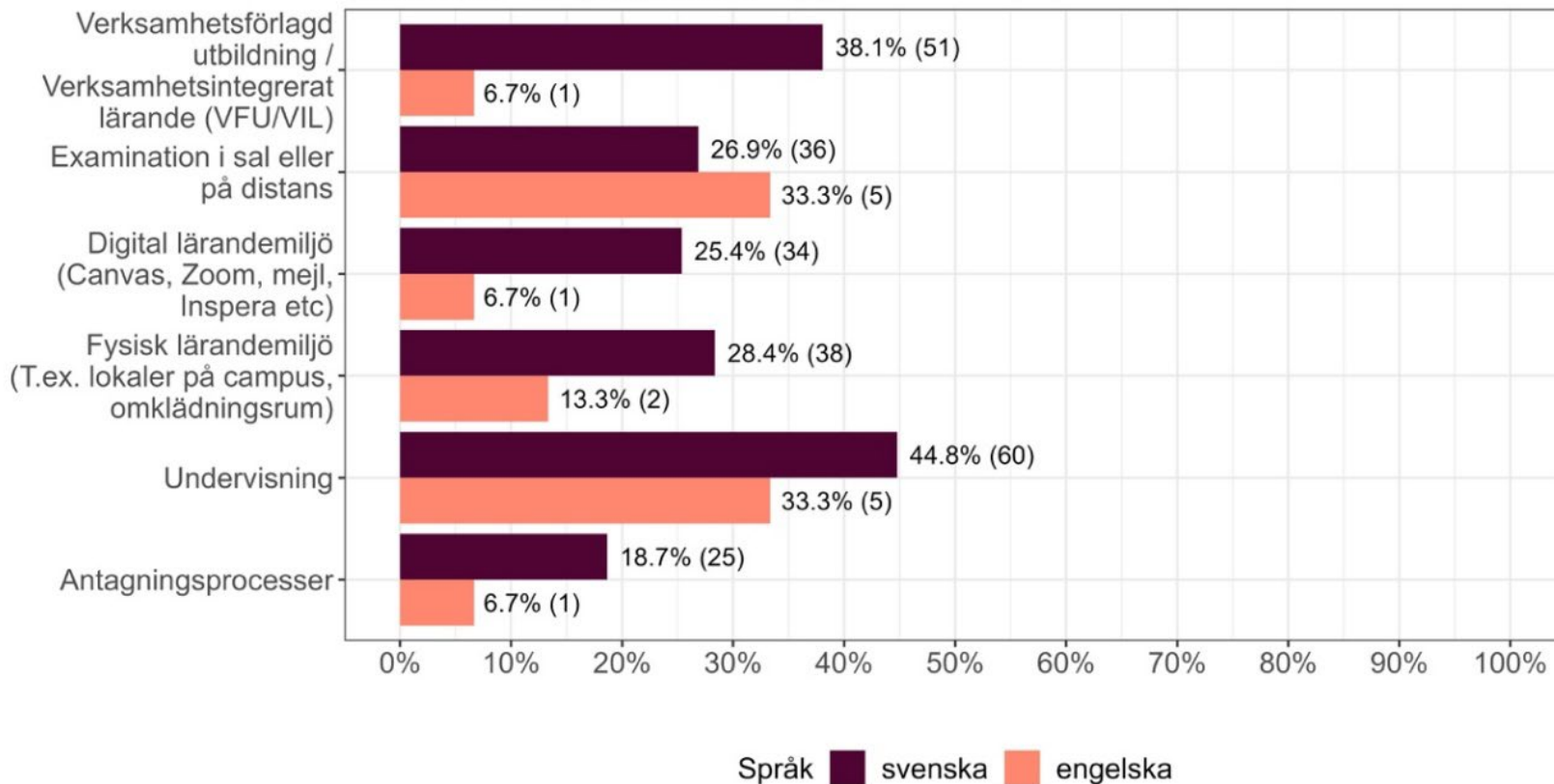
# Studenter med funktionsnedsättning upplever att undervisningen inte är anpassad

*“Under VFU/VIL har jag valt att inte berätta då jag har hört vissa negativa stereotyper om såna som mig (med ADHD) uttryckas av personal och föredrar att ses på neutralt även om det innebär att jag inte får vissa anpassningar.”*

*“Det är ofta kahoot i undervisningen. Roligt inslag, men eftersom det i princip går ut på att hinna läsa snabbt för att svara på frågorna hamnar jag alltid bland de allra sista, trots att jag kan svaren.”*

## Om du har en funktionsnedsättning upplever du att nedanstående är anpassade efter dina behov?

Andel som svarat 'Nej' (bara respondenter med funktionsnedsättning)  
(svenska: N = 134; engelska: N = 15)



# Studenter som är föräldrar upplever svårigheter att förena studier med föräldraskap

*"Har bla svarat vet ej på fråga om att kombinera föräldraskap och studier då jag inte har egna barn. Däremot har jag funderat på att skaffa barn under studietiden men avstått då jag ansett att det inte skulle funka tidsmässigt och praktiskt. /.../ Finns ej utrymme för vabb då man missar obligatoriska moment som kan vara svåra att schemamässigt ta igen, tex preklin."*

*"Programmet är inte uppbyggt för att inkludera vuxenstudier som påbörjas senare i livet där föräldraskap och försörjning under tiden måste säkras av den enskilde individen.*

*Undervisningsmomenten har mycket kort framförhållning..."*



*"...Mer distansundervisning och förinspelade material som /.../önskas för en jämställd vuxenutbildning."*

# Diskriminering och trakasserier kopplat till kön och etnicitet

- Etnicitet och kön vanligare diskrimineringsgrunden för kvinnor och män





# Kvinnor och personer som inte vill uppge kön upplever till viss del högre utsatthet

- Skillnaderna i andelar är små, färre antal män svarande
- Personer som inte vill ange kön upplever mer diskriminering
- Sexuell läggning och etnicitet vanligare grunden för trakasserier för män

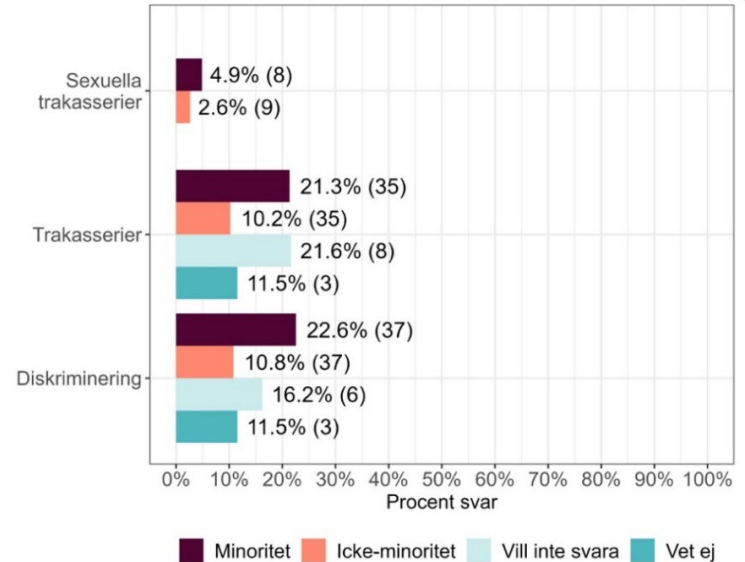
*”Som kvinna förväntas man vara en tyst mus som inte pratar eller ställer frågor. Och gör man det så blir lärare ofta irriterade. Även andra typer av beteenden är mer tolererade hos männen i klassen, tex. att inte komma ombytt till KTC, komma sent, behöva vabba. Kvinnor har mindre flexibilitet under utbildningen och större krav att leva upp till samt ett snävare normideal. Det finns en väldigt stereotyp kvinnobild på utbildningen.”*

# De studenter som identifierar sig som minoritet upplever oftare diskriminering och trakasserier jämfört med gruppen icke-minoritet

*”Jag tänker så här väljer man att arbeta på ett universitet där olika etnicitet arbetar eller studerar då ska man anse att alla människor är lika värda.”*

*”Också irriterad på att det bara är vita modeller i typ alla böcker, powerpoints osv (jag är själv vit) men tycker att det oerhört trist och smalt och diskriminerade gentemot andra.”*

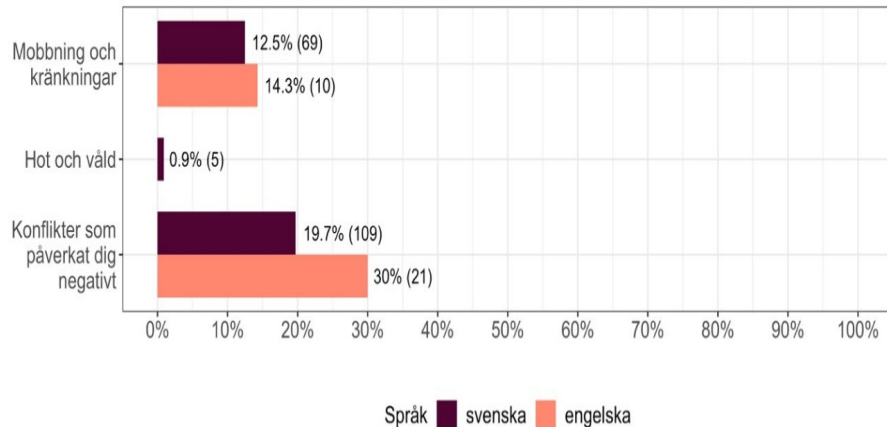
Har du själv blivit utsatt för något av följande vid KI under  
Andel som svarat ja inom respektive svarsalternativ för minoritet



Andel svarande som uppger att de blivit utsatta för diskriminering, trakasserier och/eller sexuella trakasserier uppdelat på minoritet, icke-minoritet, vill inte svara, vet ej. Det var möjligt att markera flera svarsalternativ. Antal svar i parentes.

# Kränkande särbehandling och nedsättande jargong är relativt vanligt förekommande

Har du själv blivit utsatt för något av följande vid KI under de senaste 12 månaderna?  
Andel som svarat Ja i svensk respektive engelsk version



*“Vi har haft en föreläsare som använt n-ordet. Flera som uttryckt sig nedvärderande om ADHD.”*

*“Skämta om utländskt namn vid upprop det utländska namnet ska låta som något löjligt på svenska.”*

*“Sanslöst många kommentarer om att patienter är tjocka/feta och att man skojar om det.”*

*“Typ att fattiga och svarta utnyttjar sjukvården osv.”*

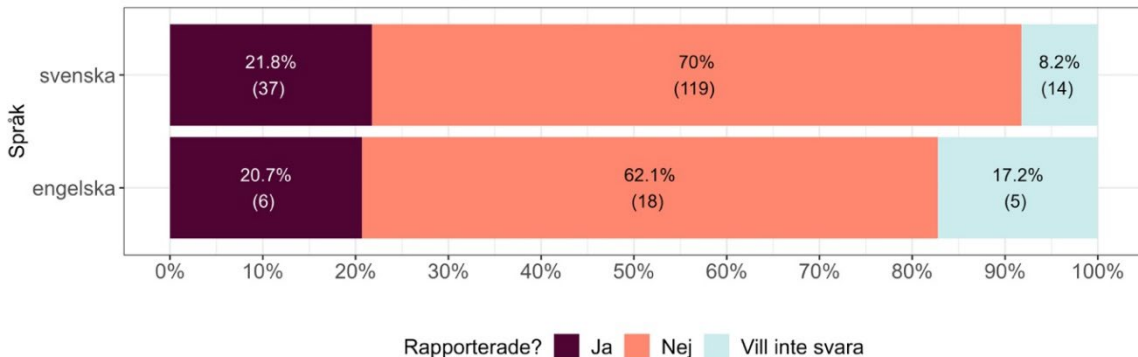
# Icke önskvärd sexuell uppmärksamhet

- 88 har upplevt oönskad uppmärksamhet av sexuell karaktär
- Både män och kvinnor har upplevt oönskad uppmärksamhet av sexuell natur
- Yngre personer och personer som identifierar sig som en minoritet har en högre risk
- VFU/VIL, undervisning och grupparbete är särskilda risksituationer vad gäller icke önskvärd sexuell uppmärksamhet
- Student, patient/klient, personal vid VFU/VIL, handledare och lärare vanligast av de som utsatt

# En majoritet av de som utsatts har inte rapporterat det vidare

*”Har inte märkt något jobb med detta alls? Och när jag skulle anmäla diskriminering hanterades detta helt fel. Fanns inga fungerande länkar på canvas och den övergripande anmälningsfunktionen på ki:s hemsida funkade inte ens, webbsidan bara hängde sig oavsett vilken webbläsare jag använde.”*

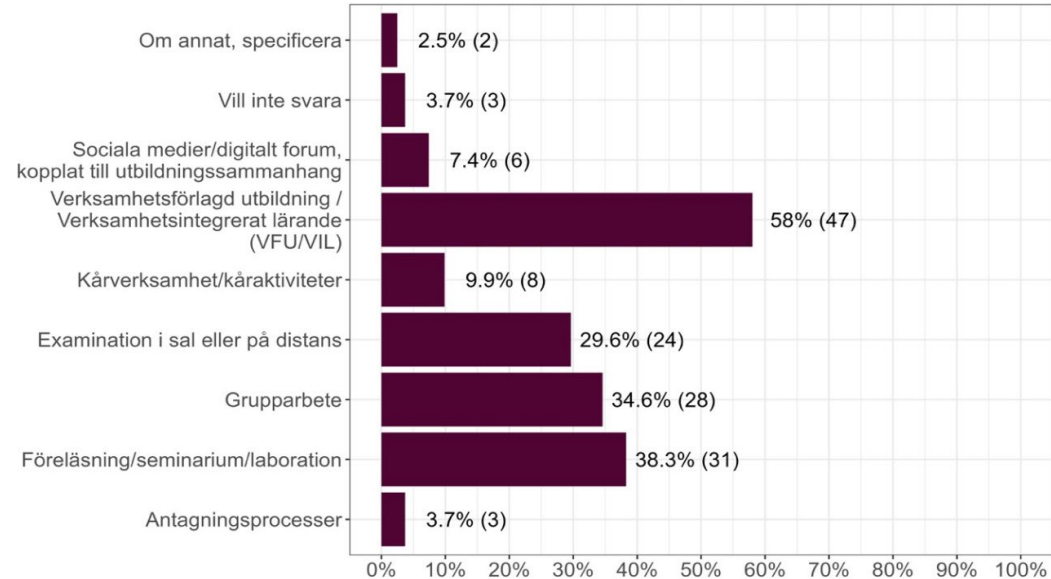
Rapporterade du det, eller något av det, du utsattes för till någon på din studieplats?  
Andel svarande uppdelat på svensk version och engelsk version.  
(svenska: N = 170; engelska: N = 29)



# Risksituationer

- VFU/VIL
- Undervisning
- Grupparbete
- Examination
- Antagning (PIL/TAPIL)

Var diskrimineringen i samband med:  
Andel som svarat Ja, totalt resultat (N = 81)



*"Att vara student på vfu, det är där bemötandet på vissa vfu praktikplatser har inneburit att handledare uttryckt sig nedsättande om studenter genom att skratta eller förlöjliga."*

*"Antagning via PIL - Ni har absurda krav för intyg och krävde i slutändan hela min utredning, vilket är de mest utelämnande dokument som finns. Upplevdes som kränkande. Mikrofon användes ej under PIL."*

# Slutsatser och rekommendationer

- Kunskapshöjning och främjande åtgärder
- Tydliggöra rutiner
- Institutioner och utbildningsprogram bör använda underlaget i sitt förebyggande arbete

The screenshot shows the 'Medarbetarportalen' (Employee Portal) for Karolinska Institutet. The page is titled 'KI på Lika villkor' (KI on Equal Conditions). It features a header with navigation links like 'Logga in', 'Lysna', 'English', 'Sök', and 'Mera'. Below the title, there is a brief introduction: 'KI ska ha en inkluderande arbets- och studiemiljö där alla medarbetare och studenter behandlas på ett respektfullt sätt och där det finns goda förutsättningar att verka och utvecklas. Vårt arbete för att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter samt för att motverka all form av diskriminering, trakasserier, kränkande särbehandling och exkludering kallas för Lika Villkor. Det arbetar man alla i hela organisationen bidrar till!'. To the right is an image of diverse hands stacked together. Below the text are four video thumbnails with play buttons and captions: 'Film: Om lika villkor på KI', 'Film: Vad är diskriminering?', 'Film: Främja lika villkor', and 'Hur arbetar vi med lika villkor på KIP?'. At the bottom, a section titled 'Till dig som är' (For you who are) lists resources for different groups: 'Medarbetare' (Upförändelad Webbkurs: Diskriminering och lika villkor), 'Chef, ledare eller ska rekrytera' (Bedömning, bias och karriärvägar Webbkurs: Bias i bedömning Lika villkor i ledarskap), 'Lärare' (Lika Villkor i undervisningen Webbkurs: Studenters rätt Lika villkor för dina studenter Toolkit: Lika villkor i undervisningen), and 'Forskare' (Integrera genus- eller könsperspektiv i din forskningssökning).

# Vad händer nu?

- Spridning & dialog
- Rekommendationer & Initiera åtgärder
- Uppföljning inom kvalitetssystemet





# Workshop

Åtgärder till riskområden

# Spelregler för diskussionerna

- Välvilligt lyssnande
- Sprid gärna kunskap, men respektera varandras integritet och för inte personliga saker vidare
- Alla finns i rummet
- Bli medveten om motstånd
- Mer?

# Diskussionsfrågor

- Vad behöver du i din roll tänka på i relation till detta problem?
- Vilka åtgärder och anpassningar är skäligen att göra?
- Hur gör ni? Beskriv era goda exempel!

Utse någon som dokumenterar i padlet

# Riskområde 1 – Svårigheter att kombinera studier med föräldraskap

- KI ska enligt DL underlätta för föräldrar att bedriva studier.
- I resultatet av enkäten framgår att ca 15 % av studenterna upplever att det är svårt att förena studier med föräldraskap. En majoritet är osäkra.
- Flera studenter som är förälder upplever att de bryter mot normerna om vem som förväntas vara student vid KI och att de upplever begränsningar. Flera tar upp svårigheter med VAB under VFU

*”Har bla svarat vet ej på fråga om att kombinera föräldraskap och studier då jag inte har egna barn. Däremot har jag funderat på att skaffa barn under studietiden men avstått då jag ansett att det inte skulle funka tidsmässigt och praktiskt. /.../ Finns ej utrymme för vabb då man missar obligatoriska moment som kan vara svåra att schemamässigt ta igen, tex preklin.”*

...

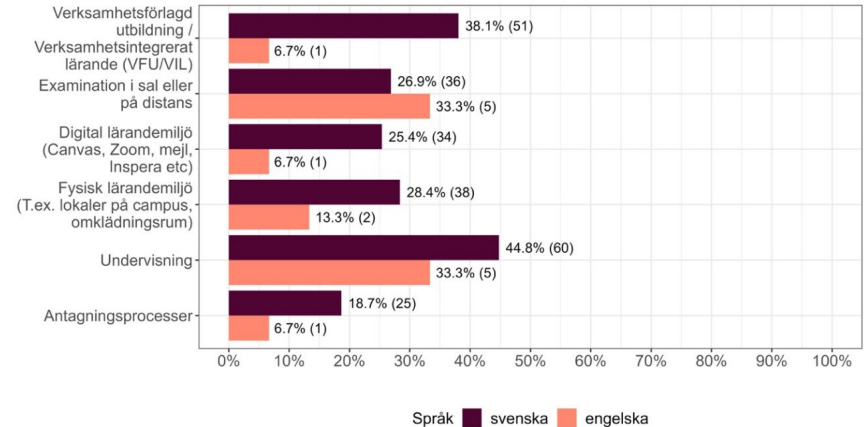
*”Programmet är inte uppbyggt för att inkludera vuxenstudier som påbörjas senare i livet där föräldraskap och försörjning under tiden måste säkras av den enskilde individen. Undervisningsmomenten har mycket kort framförhållning.”*

# Riskområde 2 – Bristande tillgänglighet för studenter med funktionsnedsättning

- KI ska enligt DL arbeta aktivt för att studenter med funktionsnedsättning hamnar i en **jämförbar** situation med studenter utan funktionsnedsättning
- Enkäten visar att det finns upplevelser av bristande tillgänglighet inom samtliga områden
- **Undervisningssituationer, VFU/VIL och examination** upplevs i den svenska versionen som minst anpassade efter studenternas behov.

Om du har en funktionsnedsättning upplever du att nedanstående är anpassade efter dina behov?

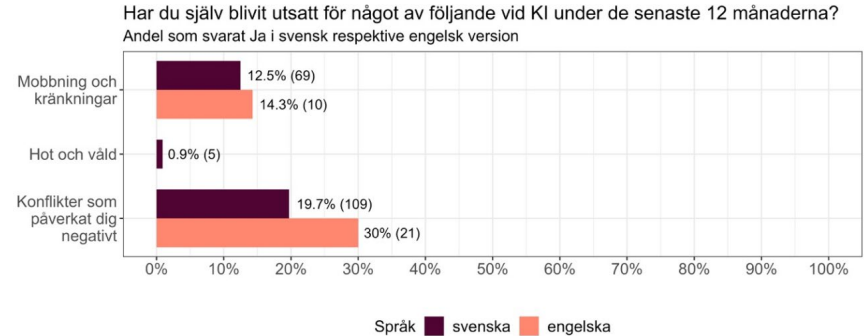
Andel som svarat 'Nej' (bara respondenter med funktionsnedsättning)  
(svenska: N = 134; engelska: N = 15)



*”Det är ofta kahoot i undervisningen. Roligt inslag, men eftersom det i princip går ut på att hinna läsa snabbt för att snabbt svara på frågorna hamnar jag alltid bland de allra sista, trots att jag kan svaren.”*

# Riskområde 3 – Ett studieklimat med kränkande jargong

- En relativt hög andel av de svarande upplever konflikter som påverkar en negativt.
- I den engelska versionen är det något högre andel som anger utsatthet för mobbing och kränkningar samt konflikter som påverkar en negativt.
- Det finns upplevelser av en hård jargong och otrevligt bemötande (baserat på samtliga diskrimineringsgrunder, socioekonomisk bakgrund och kroppsform) av lärare, personal och studenter.



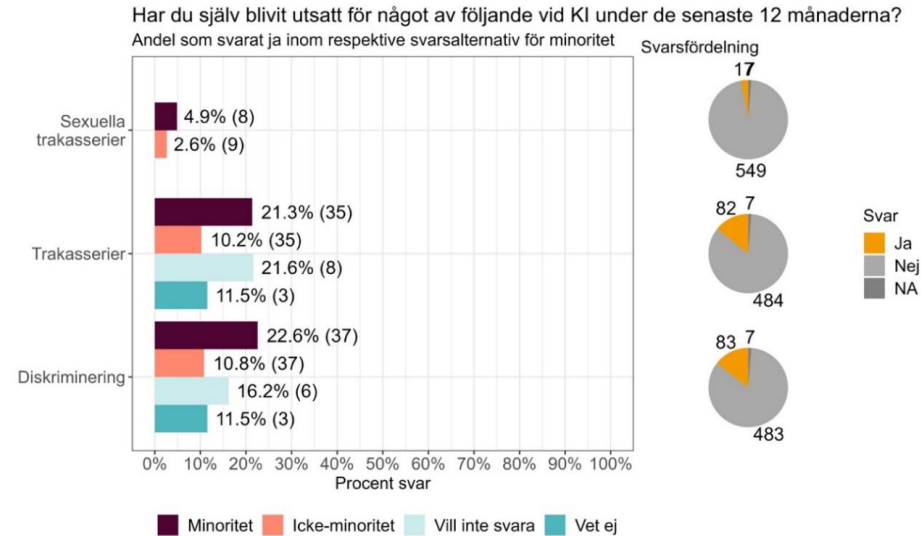
*"Vi har haft en föreläsare som använt n-ordet.  
Flera som uttryckt sig nervärderande om  
ADHD."*

*"Vissa kliniker som föreläsare har en obehaglig  
översittar-attityd."*

*"Sanslöst många kommentarer om att  
patienter är tjocka/feta och att man skojar om  
det."*

# Riskområde 4 – Motverka rasism/diskriminering pga etnicitet

- De svarande som identifierar sig som en del av minoritet (kopplat till etnicitet, nationell identitet och/eller hudfärg) upplever mer utsatthet för diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier än övriga.
- Det är vanligast att uppleva just etnicitet/hudfärg som grund för diskriminering och eller trakasserier. Bland fritextsvaren återfinns även upplevelser av kränkande jargong och begränsande normer kopplat till etnicitet, hudfärg, språk och kultur.



*"...har vid enstaka tillfälle påpekat /.../ vad jag uppfattat som förlegade beskrivningar (gällande etnicitet) för föreläsare, och då blivit bemött med ointresse."*

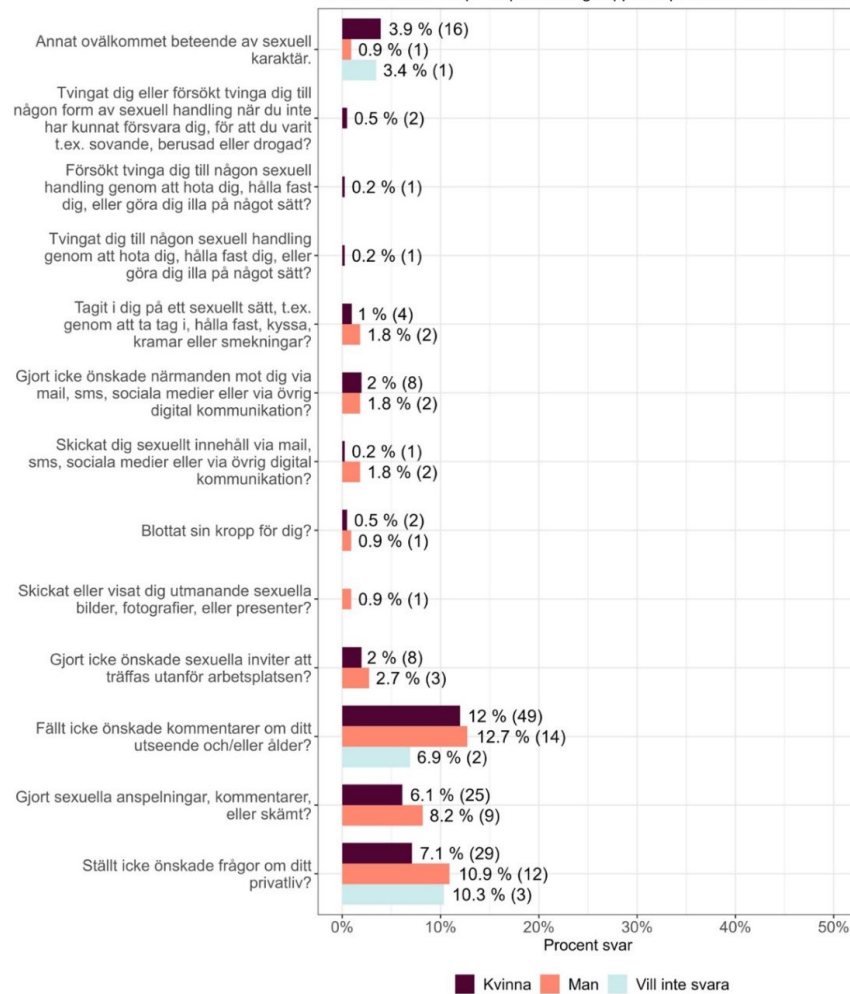
*"...det är bara vita modeller i typ alla böcker, powerpoints osv (jag är själv vit) men tycker det är oerhört trist och smalt och diskriminerande gentemot andra."*

# Riskområde 5 – Oönskad sexuell uppmärksamhet

- Alla ska ha rätt till sin kroppsliga integritet
- Både män och kvinnor, samt de som inte vill uppge sitt kön, att de varit utsatta för icke önskvärd sexuell uppmärksamhet och beteenden.
- I den svenska versionen uppger även ett fåtal kvinnor utsatthet för sexuellt tvingande handlingar.
- I både den engelska och svenska versionen anger gruppen som identifierar sig som en del av en minoritet kopplat till etnisk tillhörighet, nationell identitet och/eller hudfärg något högre utsatthet jämfört med andra.

Har någon:

Andel som svarat Ja på respektive fråga uppdelat på svarsalternativ för kön

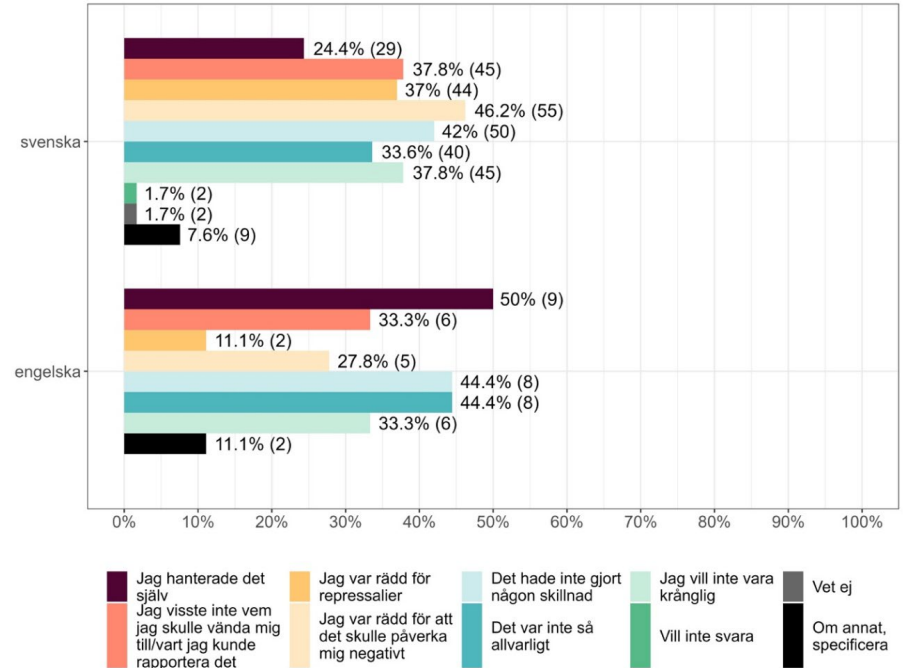




# Riskområde 6 – Rapportering av utsatthet

- KI har en skyldighet att utreda händelser samt att aktivt arbeta för att förebygga repressalier enligt DL
- En majoritet av de svarande i enkäten som har utsatts har inte rapporterat detta vidare.
- Anledningarna till att rapportering inte har skett är flera – se figur.
- Av de få som har rapporterat det de utsatts för har de flesta tagit kontakt med sin institution.
- Av svaren hör det till ovanligheterna att KI:s incidentrapporteringssystem använts eller studentkåren kontaktats.

Vad var anledningen till att du inte rapporterade det du utsattes för?  
Andel som svarat Ja på respektive fråga. Totalt resultat



# Dokumentera i padlet

- Samling i helgrupp 14.40
- Dokumentera era diskussioner i padlet. Länk:
- <https://ki.padlet.org/kriull/workshop-ki-en-studieplats-p-lika-villkor-2023-09-27-jf8ejvdz0xcqu3z2>



# Diskussion

# Hur kan denna enkät påverka mitt arbete?

- Medvetenhet om bias
- Hur kan jag synliggöra/granska föreställningar om kön, etnicitet, hudfärg etc inom mitt ämne?
- Vilka lärandeaktiviteter behöver anpassas för att bli mer tillgängliga?
- Vem ses som idealstudenten/som självklar i den framtida professionen?
- Vilka gruppindelningar görs?
- Hur skapar vi utrymme för reflektion kring inkludering inom VIL/VFU?

*"Så tacksam för att ni engagerar er på detta sätt, och uppmärksammar delar av ens studietid som kanske annars glöms bort eller till och med förtrycks i all studiestress/-hets, där man helt enkelt inte orkar mäka med att driva alla frågor man skulle vilja."*

*"I feel it's nice to have a space to express our experiences in an anonymous way. I hope this contribute with the improvement of the system."*

# Ladda ner rapporten, läs och sprid vidare!

*KI – En studiemiljö på lika villkor?  
Analys av en pilotundersökning om  
studenters upplevelse av diskriminering  
och trakasserier (2023)*

[Länk till rapport och artikel på ki.se](#)



# Resurser på KI.se


## Lika villkor på KI.se


- Integrera lika villkor i undervisning – Ett toolkit
- Webbkurs: Diskriminering och lika villkor
- Webbkurs: Bias i bedömning
- DO:s webbkurs: Studenters rätt, för studenter och anställda
- Riktlinjer avseende diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling
- Likavillkors-nätverk för HR-partners och intresserade vid KI (anmäl er via email)

### KI på Lika villkor


KI ska ha en inkluderande arbets- och studiemiljö där alla medarbetare och studenter behandlas på ett respektfullt sätt och där det finns goda förutsättningar att verka och utvecklas.

Vårt arbete för att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter samt för att motverka all form av diskriminering, trakasserier, kränkande särbehandling och exkludering kallas för Lika Villkor. Det arbetet kan alla i hela organisationen bidra till!







Film: Om lika villkor på KI



Film: Vad är diskriminering?




Film: Främja lika villkor




Hur arbetar vi med lika villkor på KI?


### Till dig som är




**Medarbetare:**  
Uppförandekod  
Webbkurs: Diskriminering och lika villkor



**Chef, ledare eller ska rekrytera:**  
Bedömning, bias och karriärvägar  
Webbkurs: Bias i bedömning mP



**Lärare:**  
Lika villkor i undervisningen  
Webbkurs: Studenters rätt



**Forskare:**  
Integrera genus- eller könsperspektiv i din forskningsansökan



**Karolinska  
Institutet**